

Proto mankšta: galūnės, priešdėliai, dalyviai, pusdalyviai...

Šįkart nusprendžiau pakalbinti du Vilniaus universiteto Lituanistinių studijų katedros studentus, šį pavasario semestrą besimokiusius lietuvių kalbos. Pati jiems dėščiau klausomo ir skaitomo teksto supratimą ir mačiau, kaip jie vargsta skaitydami ir klausydami ir kaip džiaugiasi tuos tekstus supratę. Kai studentus mokai, kai girdi jų pasakojamas istorijas ir klausimus, kai matai, kas jiems juokinga ir kas sunku, būna taip įdomu! Bet tas įdomumas taip ir lieka tarp universiteto sienų.

Kristina JAKAITĖ-BULBUKIENĖ, Vilniaus universitetas

PASAULIOLIETUVIS.LT

Tad prieš jūsų akis pokalbis su Cea Cea Moller [*tarti* Sei Sei Moler] iš Australijos, turinčia Australijos ir Lietuvos pilietybę, ir Wlodzimierzu Scieszko [*tarti* Wlodzimiež Ščieško], arba broliu Wojteku [*tarti* Voitek], iš Lenkijos. Norėčiau pabrėžti, kad visas mūsų pokalbis vyko tik lietuviškai, jame – apie motyvą mokytis lietuvių kalbos, persilaužimą, juokingus žodžius ir proto mankštą.

Kristina: Iš pradžių norėčiau jūsų paprašyti papasakoti, kodėl ėmėte mokytis lietuvių kalbos?

Cea Cea: Mano mama lietuvė, vaikystėje ji su manimi žaisdavo „Virė virė košę“, tą ir išmokau [juokiasi], dar mokėjau „nepatinka“, „nenoriu“, „ne“ ir viskas. Suaugusi visada norėjau išmokti lietuviškai, tas mano noras stiprėjo ir vieną dieną prieš trejus metus pradėjau dainuoti lietuviškame chore Adelaidėje, taip pat susiradau mokytoją iš Melburno, mokiausi internetu, bet buvo per lengva. Tuomet susiradau mokytoją iš Lietuvos, pradėjau galvoti, gal man reikia važiuoti dviem

savaitėms į kursus Lietuvoje, o tada pagalvojau – kodėl ne keturiems mėnesiams?

Kristina: Atvažiavau į Lietuvą šį vasarį?

Cea Cea: Taip, vieną savaitę prieš semestro pradžią.

Kristina: Tad lietuvių kalbos mokeisi iki mūsų studijų semestro trejus metus?

Cea Cea: Taip, bet laiko, kurį skyriau mokymuisi, buvo skirtingai, iš pradžių tik truputį, o paskui vis daugiau. O universitete mokiausi labai daug. [Ranka nubrėžia laiko, kurį praleido mokydamosi, kreivę ir juokiasi.]

Kristina: Wojtekai, o kokia tavo istorija?

Wojtek: Mano istorija bus truputį kitokia negu Cea Cea, aš esu lenkas, vienuolis, gyvenau Prancūzijoje 20 metų, bet mūsų bendruomenėje galima keliauti, pakeisti vienuolyną.

Kristina: Koks tavo ordinas?

Wojtek: Šventojo Jono broliai. Pasakiau, kad noriu važiuoti į Vilnių.

Kristina: Kodėl į Vilnių?

Wojtek: Lietuviai ir lenkai turi bendrą istoriją, bendrą kultūrą, taip pat Lietuva netoli Lenkijos, galiu būti arčiau savo šeimos, tas pats oras, ta pati gamta, virtuvė ta pati [juokiasi], man buvo įdomu, aš turėjau tokią svajonę. Ir atsirado tokia galimybė. Iš pradžių buvo sunku, kadangi nekalbėjau lietuviškai, taip pat buvo tas periodas, kai buvo kovidas, karantinas, neturėjau daug kontaktų su žmonėmis. Bet aš norėjau išmokti lietuvių kalbą, labai norėjau, turėjau daug motyvacijos.

Kristina: O iš kur ta motyvacija?

Wojtek: Labai mėgstu kalbėti, susitikti su žmonėmis, bet, kad susitiktum ir kalbėtum, reikia mokėti kalbą. Truputį bijojau eiti į universitetą, nes visai nemokėjau lietuvių kalbos ir nekalbu angliškai, o dabar visi žmonės kalba, visas jaunimas kalba. Galvojau, nieko nesuprasiu, man bus per sunku. Iš pradžių mokiausi privačiai su mokytoja, bet, jeigu būčiau žinojęs, kad į universitetą galima eiti nemokant nei anglų, nei lietuvių kalbos, tada būčiau ėjęs iškart, kai atvažiavau.

Brolis Wojtek. Asmeninio albumo nuotr.

Kristina: O kada atvažiavai?

Wojtek: Atvažiavau 2020-aisiais. Antraisiais gyvenimo metais pradėjau studijuoti universitete, buvo labai įdomu: 11 studentų iš 9 šalių, mūsų dėstytojos buvo Virginija Stumbrienė ir Lina Vaškevičienė. Jos buvo tikros mamos, kai būdavo kieno nors gimimo diena, visada būdavo šventė, buvo tokia šeimyninė atmosfera, kaip namuose, ir man labai patiko tokia atmosfera. Taip pat mes tikrai intensyviai dirbome, viskas vyko labai laimingoje atmosferoje, buvo daug džiaugsmo ir man patiko, kad mokytojos sugebėjo prisitaikyti prie mūsų lygio ir kartu padėti kiekvienam iš mūsų daryti pažangą.

Kristina: Tad jau mokaisi lietuvių kalbos trejus metus, taip?

Wojtek: Jau Lietuvoje trejus metus, tai taip, tiek ir mokausi.

Kristina: Kada jūs supratote, kad jau galite kalbėti?

Cea Cea: Kad aš negaliu dar [juokiasi]. Neturėjau šito momento. Gal šiek tiek tai

patyriau, kai buvau Šiauliuose su savo šeima, pusbrolio žmona nekalbėjo angliškai ir turėjau kalbėti tik lietuviškai visą savaitgalį. Po šio savaitgalio jau pradėjau jausti, kad žmonės gali mane suprasti.

Wojtek: Pirmo semestro universitete pabaigoje. Prisimenu, pirmą semestrą per pertraukas visi kalbėjo savo kalba, žmonės iš Argentinos – argentinietiškai, aš kalbėjausi su tokia moterimi lenkiškai. Ir po to truputį – nežinau, trys keturi mėnesiai – ir mes pradėjome kalbėtis lietuviškai per pertraukas. Visada truputį trūko žodžių ir visada nežinodavome, ar geras linksnis, bet mes kalbėjome. Galvoju, kad man reikia dabar gyvenimo mėnesį tik su lietuvių kalba ir paskui bus daug daug geriau.

Kristina: Suprantu, jums reikia vasaros stovyklos.

Wojtek: Taip, taip, stovykla būtų gerai. [Juokiasi.]

Kristina: Kas jums juokinga lietuvių kalboje? Koks žodis ar frazė?

Cea Cea: Juokinga – *funny*? Nežinau, yra tik sunku, ne juokinga [juokiasi]. Negaliu sugalvoti.

Kristina: Man visada *Erasmus* studentai, kurie pradeda mokytis lietuvių kalbos, sako, kad labai juokinga „šiukšlių dėžė“.

Cea Cea: Kaip sakyti, kai ir sninga, ir lyja, yra tarp?

Kristina: Šlapdriba?

Cea Cea: „Šlapdriba“, aš nežinau kodėl, bet „šlapdriba“ man labai juokinga. Ir „šitas“, nes anglų kalboje nėra labai geras žodis. „Ačiū“ yra labai keistas žodis, nes skamba kaip „apči“ [čiaudėjimo garsas].

Kristina: O tau, Wojtekai?

Wojtek: Tikrai daug laiko prireikė, kad galėčiau išstarti tą žodį „šiukšlių dėžė“. Man patinka trumpi ir lengvi žodžiai: „faina“, „ačiū“, taip pat „sveika, sveikas“. Man buvo labai įdomu, kai buvo toks momentas, kad mūsų dėstytojai kažkas nukrito ant stalo, ir ji pasakė „Jėzus Marija“ [juokiasi]. Labai įdomu.

Kristina: O dabar pakalbėkime apie tai, kas sunku lietuvių kalboje. Aš žinau, kad viskas, bet kas dar? [Juokiasi.]

Cea Cea: Visos galūnės. Jų yra per daug, labai sunku atsiminti. Dar sunku priešdėliai, yra du skirtingi žodžiai „laukti“ ir „sulaukti“. Tad sunkiausia yra galūnės ir priešdėliai. Aš nesupratau, kai girdėjau lietuviškai kalbančius žmones, visi mano grupėje suprato daugiau, aš negyvenau Lietuvoje ir man nebuvo aišku.

Cea Cea Moller. Asmeninio albumo nuotr.

Kristina: Tu norėjai pasakyti, kad jei būtum girdėjęs daugiau lietuvių kalbos, tau būtų lengviau suprasti gramatiką?

Cea Cea: Taip, man šis [dalykas] klasėje yra sunkiausias, nesupratau tiek, kiek kiti studentai.

Kristina: Turiu pasakyti, Cea Cea, kad tavo atsakymas nebuvo labai originalus [juokiasi], tai tikra tiesa, visada sunkiausia yra galūnės ir priešdėliai. O tau, Wojtekai?

Wojtek: Na, aš niekada nebuvau labai talentingas, gabus kalboms, lenkų gramatika man buvo taip pat sunki [juokiasi], prancūzų kalba taip pat, aš visada galvoju, kad, kai mokaisi kalbą, reikia gyventi toje šalyje, taip ta kalba po truputį ateina. Man gramatiką visada truputį sunku prisiminti. Galūnės, priešdėliai, dalyviai, pusdalyviai...

Cea Cea: O taip!

Wojtek: Universitete yra toks ritmas, reikia pabaigti programą, negalima tiesiog atsistoti ir išeiti, reikia eiti toliau. Iš pradžių aš suprantu žodį, tada ateina linksnis, ne visada labai greitai, bet yra tokie momentai, kai šviesos įsijungia mano galvoje, ir tada aš suprantu. Pirmą ir antrą semestrą buvo daug tokių akimirku, man labai buvo įdomu girdėti, kaip žmonės kalba, klausytis radijo, nors ir negreitai, bet supratau, ką žmonės man sako. Kai vaikai auga, jie kasdien ką nors naujo pamato, galvoju, kad su kalba man taip pat. Pirmieji metai bus tokie, kur yra labai daug atradimų, bet po to bus mažiau tų atradimų.

Kristina: O tu, Cea Cea, atsimeni tokią šviesą galvoje? Kai supratai ką nors.

Cea Cea: Kaip Wojtekas sakė, kai girdėjau anksčiau, kaip kažkas kalbėjo, tai nesupratau, o dabar suprantu.

Kristina: Cea Cea, noriu tavęs paklausti, kiek laiko tu darydavai namų darbus? Tavo namų darbai būdavo fantastiški.

Cea Cea: Kartais labai daug, keletą valandų per dieną.

Wojtek: Aš galiu pasakyti, Cea Cea, kad man buvo labai įdomu pamatyti, kaip atrodė tavo knyga, tu labai daug dirbai ir viskas buvo parašyta pieštuku, aš nedirbau prie namų darbų labai ilgai.

Cea Cea: Bet aš neturėjau kitų dalykų daryti, aš neturėjau kito darbo.

Kristina: Na taip, čia iš tikrųjų skirtinga – tik studijuoti ar studijuoti ir dar dirbti.

Kristina: Kaip jūs įsivaizdavote Lietuvą, kol dar nemokėjote lietuviškai, ir ar pasikeitė jūsų įsivaizdavimas, kai jau išmokote kalbą?

Cea Cea: Dabar visi atrodo *nice*, malonūs, kai kalbame ta pačia kalba, ir, pavyzdžiui, kaiėjau pirkti bilietų (dažnai traukiniu važinėju) pardavėja neatrodė labai simpatiška, kai jai reikėjo kalbėti angliškai. Bet kai vieną dieną pradėjau lietuviškai, ji man pasakė: „Kalbi labai gražiai“, taip, dabar žmonės labai simpatiški. Nepakito mano nuomonė daug, bet aš pati esu laimingesnė, kai suprantu ženklus ir kai galiu lengviau suprasti aplinkinius.

Kristina: Wojtekas sakė: „Aš esu lenkas“, o kaip tu, Cea Cea, save pristatytum? Kas tu?

Cea Cea: Ne lietuvė dar. Australė.

Kristina: Lietuvis būsi tada, kai kalbėsi laisvai?

Cea Cea: Taip.

Kristina: O tavo, Wojtekai, ar pasikeitė santykis su šalimi, su Lietuva, kai išmokai lietuviškai?

Wojtek: Taip, tikrai taip. Per kalbą galiu geriau pažinti žmones ir jų gyvenimus. Kaip Cea Cea sako, kai žmonės supranta, kad mes mokame lietuvių kalbą ir mes norime kalbėti lietuviškai, žmonės tampa labai simpatiški, labai džiaugiasi ir nori bendrauti... Na, geras dialogas tada su žmonėmis. Man labai svarbu mokėti lietuvių kalbą, kadangi čia bus mano darbas – kalbėtis su žmonėmis, girdėti juos. Pirmą mėnesį, kai atvažiavau į Lietuvą, buvo tik galimybė šypsotis ir kūno kalba bendrauti, o dabar aš galiu daugiau kalbėti ir suprasti, tai man labai svarbu. Kalbėti dar gana sunku, bet suprasti daug geriau sekasi, lengviau.

Kristina: O tas santykis ne su aplinka, o su šalimi, Lietuva?

Wojtek: Visada norėjau daugiau sužinoti apie istoriją, turėjau studento pažymėjimą ir norėjau eiti į muziejus, bet, kai studijavau, neturėjau laiko. Dabar nebeturiu pažymėjimo, bet turiu daugiau laiko. [Juokiasi.] Man patinka daugiau sužinoti apie istoriją, apie gyvenimą, apie šalį. Norėčiau daugiau klausytis radijo, ieškau tokios laidos, kur lietuviai kalba negreitai, tokios laidos, kur aš galėčiau

mokytis tikros lietuvių kalbos, bet labai dažnai yra apie karą ar apie politiką, kalba labai greitai ir man per sunku.

Cea Cea: Tu gali žiūrėti „Beatos virtuvę“! Yra subtitrai. [Juokiasi.]

Kristina: Būtent apie tai ir norėčiau paklausti. Jeigu jūs sutiktumėte žmogų, kuris planuoja pradėti mokytis lietuvių kalbos, kokį patarimą jam duotumėte?

Wojtek: Pirmas patarimas – studijuoti universitete nuo nulio, pradėti studijuoti, po to ieškoti vietos, kur galima kalbėtis su lietuviais, nežinau, gal bendrabutyje, bet bendrabutyje truputį sunku, nes aš galvoju, kad studentai iš Argentinos bus kartu, studentai iš kitų šalių bus kartu, tai reikės tarptautinės kalbos, bet labai svarbu, kad universitetas nebūtų tik viena vienintelė vieta, kur aš kalbu lietuviškai. Reikia kitos vietos, kur galima kalbėti. Lietuviai nėra tokie žmonės, kurie spontaniškai kalba su žmonėmis, kurie nemoka lietuviškai. Universitete taip, bet čia tokia vieta, kur jaunimas, ir jūsų [dėstytojų] profesija tokia, kad reikia padėti studentams užsieniečiams. Bet ne visada lengva susitikti tokių žmonių, kurie nori kalbėti, čia ne Italija, čia kita kultūra.

Kristina: Tas tiesa. Kartais galima pasikalbėti, kai laukiame poliklinikoje visą valandą, bet kitu atveju – ne. Tie žmonės, kurie kalba su visais, mums atrodo keisti.

Cea Cea: Jeigu aš grįžčiau į Lietuvą, manau, daryčiau ką nors ligoninėje. Ne dėl pinigų, bet kad turėčiau kontaktų su lietuviais.

Kristina: Ligoninėje – turi omeny savanoriautum? Dirbtum?

Cea Cea: Savanoriaučiau, taip, norėčiau turėti ką nors už universiteto.

Kristina: O ką jūs turite omeny, kai sakote, kad reikia pradėti studijuoti universitete, kad būtų kalbos sistema galvoje?

Wojtek: Universitete bus programa, patirtis, dėstytojai žino, kur reikia pradėti, kur mes einame, ir tai labai svarbu. Man asmeniškai mokytis vienam sunku. Man svarbu būti grupėje, ne tik dėstytoja ir aš, bet ir kiti studentai, kad galėtume kalbėtis. Jeigu aš mokysiuosi vienas, aš nežinosiu daug dalykų, aš neturėsiu patirties.

Kristina: Taip, tai tu sakai, kad reikia mokytis universitete, mokytis su grupe ir

ieškoti vietas, kur galima kalbėti lietuviškai?

Wojtek: Taip, manau, kad tai labai svarbu.

Cea Cea: Pirmas dalykas, galima greičiau išmokti lietuviškai kalbėti Lietuvoje, o ne Australijoje. Dar vienas dalykas: kai buvau Prancūzijoje ir mokiausi prancūzų kalbos, turėjau draugą prancūzą, kuris nekalbėjo angliškai. Tai būtų geriausias variantas išmokti kitą kalbą, bet negaliu dabar taip mokytis, nes turiu vyrą. [Ilgai juokiasi.] Manau, kad kitą kartą bandyčiau turėti kitą grupę žmonių, kurie yra ne universitete, ir kalbėti su jais tik lietuviškai. Aš manau, kad geriau būtų mažesniame mieste, ne Vilniuje, gal Šiauliuose, kur daugiau žmonių nekalba angliškai.

Kristina: Bet nė vienas nepasakėte, kad reikia daryti namų darbus, negirdėjau tokios frazės. [Juokiasi.]

Wojtek: Taip, padeda.

Cea Cea: Nežinojau, kad bus namų darbai. Čia buvo tikra proto mankšta.

Kristina: Labai jums ačiū, kad sutikote pasikalbėti ir pasidalijote savo mintimis apie kelią į lietuvių kalbą!

Straipsnių ciklas „Lietuvių kalbos naujovės ir įdomybės“. Straipsnį rėmė Valstybinė lietuvių kalbos komisija.

Jei norėtumėte publikuoti visą straipsnį ar jo dalį, prašom nurodyti informacijos šaltinį ir autorius.